הסיגד לכולם

דף עבודה • 🌍 תיכון • עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

- חלק א׳ – קוראים 📖
- חלק ב׳ – מתרגלים ✏️
- חלק ג׳ – מדברים וכותבים 🗣️

חלק א' – קוראים 📖

קראו את הטקסטים. סמנו מילים חדשות.

🌾 סיגד – יום של השתחוות, צום וחידוש ברית

סיגד הוא אחד החגים המרכזיים של יהודי אתיופיה, בני קהילת ביתא ישראל. הוא חל בכ"ט בחשון, חמישים יום אחרי יום הכיפורים, ושמו לקוח מן השורש שפירושו השתחוות או סגידה. כבר בשם עצמו טמון רעיון החג: האדם מרכין את ראשו בענווה לפני אלוהים ולפני הקהילה.

סיגד הוא יום של צום, תפילה וחשבון נפש. בני הקהילה מבקשים סליחה על מעשיהם, ומחדשים את הברית עם אלוהים ועם התורה. לפי המסורת, החג נקשר לחידוש הברית בימי עזרא ונחמיה, כאשר העם התאסף בירושלים, שמע את דברי התורה וקיבל אותם מחדש.

אך סיגד אינו רק יום של רצינות. אחרי הצהריים הצום מסתיים בסעודה משותפת, בשירה ובריקודים. השילוב בין התבוננות פנימית לבין שמחה קהילתית הוא אחד הדברים המיוחדים בחג הזה. בישראל ממשיכים לחגוג אותו גם היום, ורבים מצטרפים לחגיגה מתוך סקרנות וכבוד.

⛰️ על ראש ההר: הקסים והכיסופים לירושלים

בני הקהילה מספרים שבאתיופיה נהגו לעלות בסיגד על הר גבוה, הרחק מן הכפר. ההר סימל את הר סיני, שעליו ניתנה התורה, והעלייה אליו הייתה מעין חזרה סמלית אל רגע מתן תורה. העולים לבשו בגדים לבנים ונקיים כסימן לטהרה, ויש שנשאו אבן על ראשם כאות לענווה ולחרטה.

בראש העדה עמדו הקסים, מנהיגי הקהילה הדתיים. הם הובילו את התפילה וקראו מתוך האורית, ספר התורה של הקהילה, הכתוב בגעז – שפה עתיקה ששימשה בעיקר לתפילה ולכתבי הקודש. מכיוון שרוב המתפללים לא הבינו געז, הקסים תרגמו והסבירו את הדברים באמהרית, שפת היומיום.

המנהיגות של הקסים לא נשענה על כוח או על עושר, אלא על ידע, על אמונה ועל היכולת לשמור על תקווה משותפת. במשך דורות רבים חזרו המתפללים על הכמיהה לשוב לירושלים, והכיסופים האלה חיזקו את הקהילה ושמרו על זהותה.

🏙️ מן ההר אל הטיילת – והגעגועים של נעמה

כיום סיגד הוא חג רשמי בישראל. בכל שנה מגיעים לירושלים אלפי אנשים מכל רחבי הארץ ומתאספים על טיילת גבוהה הצופה אל נוף העיר. הקסים, לבושים לבן ואוחזים במטריות צבעוניות, מובילים את התפילה ואת הקריאה באורית, והקהל עונה אחריהם. אחרי הטקס החגיגה עוברת לשירה, למוזיקה ולמפגשים בין משפחות וחברים.

קוראים לי נעמה, ועליתי לארץ לפני שנתיים. בשנה שעברה הגעתי לטיילת יחד עם הכיתה שלי מהאולפן. עמדתי מול חומות העיר והבנתי שהגעגועים שאני מכירה אינם רק שלי.

גם אני מתגעגעת – לשפה שבה חלמתי, לרחוב שבו גדלתי, לריחות של הבית. בסיגד ראיתי קהילה שהפכה את הכיסופים שלה למקור של כוח. אולי גם הגעגועים שלי יכולים להפוך יום אחד לגשר בין המקום שממנו באתי לבין המקום שבו אני בונה את חיי. אני עדיין לומדת עברית, וכל מילה חדשה היא עוד אבן בגשר הזה.

חלק ב׳ – מתרגלים ✏️

1. תמונה ומילה

כתבו את המילה הנכונה ליד כל תמונה.

מילים: כתבי קודש • גשר • סעודה משותפת • השתחוות • ענווה • מטריות צבעוניות • מנהיגות • טהרה

תמונה	המילה	תמונה	המילה
			
			
			
			

2. השלימו

מַחְסַן מִלִּים: השתחוות • חשבון נפש • עזרא ונחמיה • סיני • געז • עושר • זהותה • גשר

1. שם החג לקוח מן השורש שפירושו _____ או סגידה.
2. סיגד הוא יום של צום, תפילה ו_____.
3. לפי המסורת, החג נקשר לחידוש הברית בימי _____.
4. ההר סימל את הר _____, שעליו ניתנה התורה.
5. האורית כתובה בשפת _____, שפה עתיקה של תפילה.
6. המנהיגות של הקסים לא נשענה על כוח או על _____.
7. הכיסופים לירושלים חיזקו את הקהילה ושמרו על _____.
8. נעמה מקווה שהגעגועים שלה יהיו _____ בין המקום הישן לבין החדש.

3. הבנת הנקרא – הקיפו

1. איזה רעיון טמון בשם "סיגד"?

(א) ענווה והשתחוות לפני אלוהים (ב) שמחת הקציר (ג) מסע ארוך בדרכים

(ד) חגיגת שנה חדשה

2. לפי הטקסט הראשון, מה מיוחד בחג?

(א) שהוא רק יום של צום (ב) השילוב בין התבוננות פנימית לשמחה קהילתית

(ג) שחוגגים אותו רק בבית (ד) שאין בו תפילה

3. מדוע, לפי המסורת, עלו על הר גבוה?

א) כדי לראות את הכפר מלמעלה ב) כי שם היה השוק ג) כי ההר סימל את הר סיני

ד) כי היה שם קריר יותר

4. מה סימלה האבן שנשאו על הראש?

א) כוח וגבורה ב) עושר ג) ענווה וחרטה ד) שמחה

5. מה היה תפקידם של הקסים בסיגד?

א) לבשל את הסעודה ב) להוביל את התפילה ולהסביר את האורית ג) לבנות את הבמה

ד) לנגן בחגיגה

6. על מה נשענה המנהיגות של הקסים?

א) על כוח ב) על עושר ג) על מזל ד) על ידע, אמונה ותקווה משותפת

7. איפה מתאספים היום בסיגד בירושלים?

א) בכיכר העירייה ב) על טיילת הצופה אל נוף העיר ג) בנמל ד) במוזיאון

8. מה הבינה נעמה כשעמדה על הטיילת?

א) שהגעגועים שהיא מכירה אינם רק שלה ב) שעליה לחזור לארץ מוצאה

ג) שעברית היא שפה קלה ד) שאין לה חברים בכיתה

4. בונים משפט

סדרו את המילים וכתבו משפט.

1. משפת / הקסים / תרגמו / את / האורית / געז / לאמהרית (The kessim translated the Orit from Ge'ez into Amharic.)

---

2. תורה / להר / מתן / העלייה / את / סימלה (Going up the mountain symbolised the giving of the Torah.)

---

3. התורה / הברית / הקהילה / בני / עם / את / מחדשים (The members of the community renew the covenant with the Torah.)

---

4. לירושלים / חיזקו / הקהילה / הכיסופים / את (The longing for Jerusalem strengthened the community.)

5. הטיילת / הקסים / במטריות / על / צבעוניות / אוחזים (The kessim hold colourful umbrellas on the promenade.)

6. שלי / הגעגועים / יכולים / להפוך / לגשר (My longing can become a bridge.)

5. דקדוק

הווה

בהווה הפועל מתאים לנושא במין ובמספר. שימו לב לשמות קיבוציים: "הקהל" הוא יחיד (הקהל עונה), "בני הקהילה" הם רבים (בני הקהילה מחדשים), "המשפחות" הן רבות (המשפחות חוגגות).

1. הקהל ___ אחרי הקסים.

א) עונה ב) עונים ג) עונות

2. בני הקהילה ___ את הברית מדי שנה.

א) מחדש ב) מחדשת ג) מחדשים

3. נעמה ___ לשפה שבה חלמה.

א) מתגעגעת ב) מתגעגע ג) מתגעגעים

4. הקסים ___ את התפילה על הטיילת.

א) מובילות ב) מובילים ג) מוביל

5. הטיילת ___ אל נוף העיר.

א) צופים ב) צופות ג) צופה

6. המשפחות ___ יחד אחרי הטקס.

א) חוגג ב) חוגגות ג) חוגגים

יחיד ורבים

צורות רבים מיוחדות וסמיכות: דור – דורות (זכר, אבל מסתיים ב־ות!), אבן – אבנים (נקבה, אבל מסתיים ב־ים!), כתבים – כתבי קודש, בנים – בני הקהילה.

1. במשך ___ רבים שמרה הקהילה על המסורת.

א) דורים ב) דורות ג) דור

2. הקסים קראו מתוך ___ הקודש.

א) כתבי ב) כתבים ג) כתבות

3. על הטיילת ראו ___ צבעוניות.

א) מטרייה ב) מטריים ג) מטריות

4. הם נשאו ___ על ראשם.

א) אבנים ב) אבנות ג) אבן

5. בסיגד נשמעות ___ רבות.

א) תפילה ב) תפילות ג) תפילים

6. ___ הקהילה התאספו על ההר.

א) בנים ב) בנות ג) בני

מילות יחס

מילות יחס וצירופים מן הטקסטים: לפני / אחרי (זמן ומקום), בין... לבין, אל (כיוון), מן (מקור), על (נשען על, שומר על).

1. האדם מרכין את ראשו ___ אלוהים.

א) לפני ב) אחרי ג) בין

2. הצום מסתיים ___ הצהריים.

א) לפני ב) אחרי ג) מתחת

3. נעמה בונה גשר ___ המקום הישן לבין החדש.

א) על ב) עם ג) בין

4. הקסים תרגמו את הדברים ___ השפה העתיקה לאמהרית.

א) מן ב) על ג) אל

5. הטיילת צופה ___ נוף העיר.

א) עם ב) אל ג) מן

6. המנהיגות נשענה ___ ידע ועל אמונה.

א) אל ב) בין ג) על

חלק ג׳ – מדברים וכותבים 🗣️

💬 ביטויים מהחג

ביטוי	English	מתי / מה זה?
מועדים לשמחה! / חג שמח ומבורך!	Joyful holidays! / A happy and blessed holiday!	ברכות חגיגיות יותר מ"חג שמח". מתאימות לטקס, לכרטיס ברכה ולמפגש עם מבוגרים.
לשנה הבאה בירושלים הבנויה!	Next year in rebuilt Jerusalem!	נוסח מסורתי של תקווה. מופיע בתפילות ובחגים של קהילות רבות.
יש בי כיסופים ל…	I have a deep longing for…	"כיסופים" חזקה וספרותית יותר מ"געגועים". מתאימה לכתיבה ולנאום.
זה מזכיר לי מנהג שהיה אצלנו…	This reminds me of a custom we had…	דרך מכבדת לשתף ולקשר בין תרבויות – בלי להשוות מה "טוב יותר".
אפשר לשאול על המנהג הזה?	May I ask about this custom?	שאלה מנומסת לפני ששואלים על מסורת של אחרים.
תודה שפתחתם בפניי את החגיגה שלכם.	Thank you for opening your celebration to me.	תודה למארחים. "לפתוח בפני מישהו" = לקבל אותו בחום.
אני מצטרף / מצטרפת לברכה!	I join in the blessing!	אומרים כשמישהו מברך, כדי להראות שותפות.

✍️ החג שלי / הגעגועים שלי

כתבו פסקה של 10–12 שורות: על חג שחשוב לכם, או על מקום, שפה, טעם או אדם שאתם מתגעגעים אליו – ואיך הגעגועים האלה משפיעים על החיים שלכם כאן. אפשר לכתוב על עצמכם או על דמות מדומיינת. השיתוף בכיתה – מרצון בלבד.

פתיחות: החג שמלווה אותי מאז ומעולם הוא… / מה שהופך את החג הזה למיוחד בעיניי הוא… / לפעמים הגעגועים מגיעים דווקא כש… / הריח, הטעם או הצליל שמחזירים אותי הביתה הם… / כמו בני קהילת ביתא ישראל, גם אני… / בעיניי, הגעגועים יכולים להפוך לכוח כאשר… / המשפט שהייתי רוצה לומר לעצמי ביום שעליתי לארץ הוא…

מילים שיעזרו: מסורת • זהות • שורשים • כיסופים • תקווה • חזון משותף • ענווה • חשבון נפש • קהילה • גשר • בית חדש • שפת אם • זיכרון • שייכות

כרטיס יציאה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

1. הסבירו במשפט אחד: מדוע סיגד הוא גם יום של צום וגם יום של שמחה?

2. מילה אחת חדשה מהיום ומשפט משלכם איתה: ...

3. השלימו: מנהיגות טובה, לפי הטקסט על הקסים, היא...

איך הרגשתי? 😀 🙂 🤔